

AALBORG UNIVERSITET

Semesterplan for KA 1. semester 2026

KUR

Kandidatuddannelsen i Psykologi

Indholdsfortegnelse

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet	1
Klinikkerne for Udviklings- og Rehabiliteringspsykologi (KUR).....	3
KUR-linje Børnesprogklinikken (BSPK).....	10
KUR-linjen Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi (KHARE) herunder Center for menneske-dyr-psykologi (CHAP)	23

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet

Oplysninger om semesteret

Studienævn: Studienævn for Psykologi

Studieordning for kandidatuddannelsen i psykologi 2025:

<https://studieordninger.aau.dk/2026/59/6620>

Semesterets organisering og forløb

1. semester udgøres af fire obligatoriske moduler:

- Videregående anvendt psykologi I, VAP I (15 ECTS-points)
- Den psykologiske profession (5 ECTS-point)
- Psykologisk testning (5 ECTS-point)
- Valgmoduler 1. semester kandidat (vælg 1 modul)

Se "Vigtige datoer" på moodle for information om afleveringsfrister, eksamener mv.

Fra 1. til 3. semester har den studerende mulighed for at indgå i et såkaldt struktureret kandidatforløb (professionsprogram og spor på underprogram), jf. modulbeskrivelse for professionsprogrammerne, Videregående Anvendt Psykologi I (VAP I), s. 4 ff. Det indebærer specielt tilrettelagte kursusforløb med tilhørende pensum til modulet "Videregående anvendt psykologi I" (VAP I). Udover det valgte professionsprogram skal den studerende på kandidatuddannelsens 1. semester samtidig følge fællesforløbene "Den psykologiske profession" og "Psykologisk testning" samt følge et valgmodul.

Det er en betingelse for at påbegynde det Psykologiske praktiske forløb på kandidatuddannelsens 2. semester, at prøverne i de obligatoriske fag på 1. semester er bestået.

Semesterkoordinator

Ankerlærer Rasmus Birk rbirk@ikk.aau.dk

Sekretariatsdækning

Skemalægger: Birgitte Skovsgaard, bsk@ikk.aau.dk

Eksamensadministration (undtagen stedprøver) af BA, BA-sidefag & KA-sidefag: Bjørn Dan Andersen, bda@ikk.aau.dk

Eksamensadministration (undtagen stedprøver) af KA: Christina Gertsen, chge@ikk.aau.dk

Eksamensadministration af stedprøver: Lone Simonsen, losi@ikk.aau.dk

Praktikadministration: Christina Gertsen, ikp-psykologi-praktik@ikk.aau.dk

Rekvisitionsbudget: Lotte Brunø, brunoe@ikk.aau.dk

Evaluerer: Birgitte Skovsgaard, bsk@ikk.aau.dk

Uddannelseskoordinator/Studienævnssekretær: Andrea Dosenrode, ad@ikk.aau.dk

Dispensations- og meritansøgninger sendes til: Psyk-disp-merit@ikk.aau.dk

Klinikkerne for Udviklings- og Rehabiliteringspsykologi (KUR)

Modultitel dansk: Videregående Anvendt Psykologi I

Modultitel engelsk: Advanced Applied Psychology I

ECTS: 15 ECTS (inklusive underprogram)

Placering

1. semester (Kandidatuddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlige:

Kristine Jensen de López, kristine@ikk.aau.dk

Tia Hansen, tia@ikk.aau.dk

Hanne Bruun Søndergaard Knudsen, hannebsk@ikk.aau.dk

Chalotte Glintborg, cgl@ikk.aau.dk

Undervisere på KURs fællesdel:

Kristine Jensen de López (KJL), kristine@ikk.aau.dk

Chalotte Glintborg (CG), cgl@ikk.aau.dk

Tia Hansen (TH), tia@ikk.aau.dk

Hanne Brun Søndergaard Knudsen (HBSK), hannebsk@ikk.aau.dk

Cecilie Thøgersen (CT), ceciliemst@ikk.aau.dk

Type og sprog

Undervisningen er på dansk, litteraturen på engelsk og dansk

Mål

Den studerende skal gennem modulet (fællesdelen samt en af underprogrammerne) opnå:

Viden om:

- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift. problemfelter i området.

Færdigheder:

- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis

Kompetencer:

- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
- at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
- at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Semestret bygger oven på den tilegnede viden, færdigheder og kompetencer på de foregående semestre og kan begyndes efter bestået BSc i psykologi. KURs formål er at anvende psykologistudiets viden og færdigheder til at udvikle og udføre udviklings- og rehabiliteringspsykologiske tilbud til børn og voksne, som har en erhvervet eller kronisk lidelse, der truer deres sociale inklusion og livskvalitet.

Der lægges vægt på, at KUR-studerende engagerer sig, bidrager aktivt til undervisningen og udvikler arbejdende fællesskaber på linjerne med bl.a. forskellige tovholderroller.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Modulets fællesdel indeholder 8 forelæsninger med tilsammen 486 siders pensum.

Dertil kommer workshops og ca. 1000 siders pensum på den valgte linje.

Den forventede arbejdsindsats' fordeling på forskellige aktiviteter anføres under hvert underprogram.

Deltagere:

1. semester studerende på kandidatuddannelsen i Psykologi, som er optaget på KUR

Deltagerforudsætninger:

Studerende på kandidatuddannelsen som har bestået bachelordelen i psykologi samt optaget på professionsprogrammet KUR.

Modulaktiviteter for KURs fællesdel (se desuden delprogrammer)

KUR-FÆLLES	Emne	Omfang	Underviser
1. forelæsning	Caseformulering	2 timer	Hanne B.S. Knudsen
2. forelæsning	Rehabiliteringspsykologi	2 timer	Chalotte Glintborg
3 forelæsning	Kognitiv adfærdsterapi	2 timer	Cecilie Thøgersen
4. forelæsning	Dyreass.terapi & pædagogik	2 timer	Tia Hansen

5. forelæsning	Dynamisk udredning	2 timer	Kristine Jensen de Lopez
6 forelæsning	Konsultativ tilgang	2 timer	Hanne B.S. Knudsen
7. forelæsning	Narrativ tilgang voksne	2 timer	Chalotte Glintborg
8. forelæsning	KAT med børn	2 timer	Hanne B.S. Knudsen

Eksamen

En intern mundtlig prøve i Videregående anvendt psykologi I (VAP I). Prøven er individuel. Den studerende afprøves i KURs fællesdel samt det valgte underprogram.

Prøven er en synopsis prøve. En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opridser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den/de studerende et oplæg i maksimalt 5 minutter. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde. Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis. Synopsis udarbejdes i relation til pensum.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- Projektrapporten (synopsis)
- De studerendes noter.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen.

Pensumramme: 1500 sider obligatorisk litteratur inden for den valgte disciplin (KUR Fælles + ca 1000 sider linjespecifikt).

Synopsis med sidetal: 1-3 sider og normeret prøvetid på 30 minutter.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Caseformulering

2 timer v/ Hanne B. S. Knudsen

Der ses nærmere på caseformulering som en metode til at skabe en meningsfuld forståelse af en klients vanskeligheder og som grundlag for videre intervention.

Litteratur (17 s.):

- Trillingsgaard & Elmoose (2010) Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme *Psyke & Logos*, 31, 399-416. **[17 s.]**

2. Forelæsning: Rehabiliteringspsykologi

2 timer v/ Chalotte Glintborg

Når et menneske rammes af alvorlig sygdom, bør der ikke kun være fokus på de somatiske symptomer og følger, men også de psykologiske konsekvenser, det har at blive ramt af svær sygdom. At skulle forson sig med varigt nedsatte funktioner kan afstedkomme psykologiske

reaktioner som depression, nedsat livskvalitet mm. Også de pårørende bliver potentielt hårdt ramte. Rehabiliteringspsykologien byder på helhedsorienterede forholdemåder i støtten til syge og pårørende. Feltet *psykologisk rehabilitering* introduceres. Det er endnu ikke etableret som selvstændigt psykologisk felt i Danmark, men det ses i andre lande, fx USA og Tyskland. Fokus er de psykologiske aspekter vedrørende erhvervede og kroniske sygdomme. Definitioner og overordnede principper for psykologisk rehabilitering gennemgås med inddragelse af eksempler på især hjerneskadecases. Forelæsningen uddyber dette perspektiv. (på KHARE's delprogram følges op med en workshop med yderligere teori, cases, øvelser og diskussioner).

Litteratur (56 s.):

- Glintborg, C. (2018). Introduktion til rehabiliteringspsykologi. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [5 s.]
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 s.]
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 s.]
- Bacha, K. Hanley, T. Winter, L.A. (2019). 'Like a human being, I was an equal, I wasn't just a patient': Service users' perspectives on their experiences of relationships with staff in mental health services. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, Early view Online Version of Record before inclusion in an issue. [20 s.]

3. Forelæsning: Kognitiv adfærdsterapi

2 timer v/ Cecilie Thøgersen

Forelæsningen giver en indføring i teori og grundbegreber samt vil introducere enkelte behandlingsteknikker, der indgår i kognitiv adfærdsterapi. Undervisningen vil primært være en teoretisk indføring i behandlingstilgangen, hvor de studerende gennem bl.a. eksempler fra praksis vil få kendskab til hvorledes man kan arbejde med begreber som automatiske tanker, uhensigtsmæssig adfærd, leveregler og kerneantagelser. Dertil vil de grundlæggende behandlingsteknikker som psykoedukation, identifikation, analyse og omstrukturering blive gennemgået.

Forelæsningens pensum (30 s.):

- Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (s. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 s.]

4. Forelæsning: Dyreassisteret terapi og pædagogik

2 timer v/ Tia Hansen

Inddragelse af heste eller hunde i pædagogiske og terapeutiske tiltag spredt sig i praksis – nu også i Danmark – og internationalt vokser forskningen på området eksponentielt, samtidig med at der er begyndt at opstå standarder for god praksis. Forelæsningen introducerer til området og giver konkrete eksempler med relevans for KURs målgrupper, herunder

Læsehunde og hesteassisteret terapi. Forelæsningen ser både på forskningsmæssigt belæg, forbehold og forudsætninger for vellykket praksis.

Litteratur (49 s.):

- IAHAIO. (2018). *IAHAIO White Paper. Definitions for Animal Assisted Intervention and guidelines for wellness of animals involved in AAI* [10 s.]
- Beetz, A. M. (2017). Theories and possible processes of action in animal assisted interventions. *Applied Developmental Science*, 21(2), 139-149. doi:10.1080/10888691.2016.1262263 [11 s.]
- Hansen, T. G. B. & Torpe, C. F. (2017). Hundeassisteret pædagogik? *Psyke & Logos*, 38(2), 226-253. [28 s.]

5. Forelæsning: Dynamisk udredning

2 timer v/ Kristine Jensen de López

Dynamisk Udredning (DA) er en forsknings- og teoretisk baseret tilgang udviklet indenfor Vygotskys teori. DA er ligeledes en interaktiv udredningsmetode, der har individets kapaciteter til at respondere på en given intervention i fokus, og metoden kan både ses som et supplement til standardiseret testning, men er også særdeles velegnet til klienter, der af forskellige årsager har vanskeligt ved at deltage i traditionel testning. I denne workshop introduceres til den grundlæggende teori og centrale begreber

Litteratur (90 s.):

- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. kapitel 1-4 [72 s.]
- Jensen de López, K. (2018). Dynamisk udredning af læringspotentialer i rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (s. 47-64). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [18 s.]

6. Forelæsning: Konsultativ metode

2 timer v/ Hanne B. S. Knudsen

Ved denne undervisningsgang gennemgås en konsultativ metode (LP-modellen), der kan benyttes, når psykologen gør brug af indirekte intervention, og arbejder via andre personer eller faggrupper.

Litteratur (43 s.):

- Nordahl, T (2004) *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag, København, s.15-58 [43 s.]

7. Forelæsning: Narrativ/systemisk tilgang til voksne – identitets (re)konstruktion

2 timer workshop v/ Chalotte Glintborg

Om inkluderende brug af narrativpsykologiske forståelser, især muligheder for at understøtte rekonstruktion af selvforståelsen og selvnarrativer samt øget empowerment og agency hos mennesker, der rammes af sygdom.

Emnet introduceres med udgangspunkt i klassisk teoretiske forståelser inden for den narrative tilgang og eksemplificerer, hvordan teorier anvendes vha. caseeksempler af mennesker, der lever med sygdom. Samtidig dannes afsæt for programmets videre arbejde med identitetsrekonstruktion i forhold til rehabiliteringspsykologi generelt og videre ind på KHARE's målgruppe specifikt.

Litteratur (39 s.):

- Glintborg, C. & Berger, N.P. (2017). Narrative forskningstilgange. I Glintborg, C., Hedegaard-Sørensen, L. & Kirkebæk, B. *Professionelle blikke – når fortællinger forandrer identitet*. Frydenlund Academic. [9 s.]
- Larsen, K., & Glintborg, C. (2018). Resiliens og identitetsrekonstruktion hos unge med senhjerneskader. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [30 s.]

Foreslået supplerende læsning:

- Hydén, L.C. (1997). Illness narratives. *Sociology of Health and Illness*, 19, 48-69. (pensum på khare) [21 s.]
- Lyons, R., & Roulstone, S. (2017). Labels, identity and narratives in children with primary speech and language impairments. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 5, 503-518. doi:10.1080/17549507.2016.1221455 [15 s.]

8. Forelæsning: Kognitiv adfærdsterapi med børn

2 timer workshop v/ Hanne B.S. Knudsen

Kognitiv terapi har som mål at identificere og ændre uhensigtsmæssige tanke- og handlemønstre og er en af de mest benyttede og udbredte former for psykoterapi. Workshopen her handler om, hvordan terapiformen, med inddragelse af familien, kan tilpasses børn og unges univers, forståelse af verden og skabe bedring for den enkelte og familien som helhed.

Litteratur (42 s.):

- Jørgensen, L. & Schlender, C. (2018). *Kognitiv adfærdsterapi med børn og familier*. Hans Reitzels Forlag. s. 27-69 [42 s.]

Samlet pensumliste for KUR-FÆLLES

- Bacha, K. Hanley, T. Winter, L.A. (2019). 'Like a human being, I was an equal, I wasn't just a patient': Service users' perspectives on their experiences of relationships with staff in mental health services. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. Early view Online Version of Record before inclusion in an issue. [20 s.]
- Beetz, A. M. (2017). Theories and possible processes of action in animal assisted interventions. *Applied Developmental Science*, 21(2), 139-149. Doi:10.1080/10888691.2016.1262263 [11 s.]
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 s.]

- Glintborg, C. (2018). Introduktion til rehabiliteringspsykologi. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduction i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [5 s.]
- Glintborg, C. & Berger, N.P. (2017). Narrative forskningstilgange. I Glintborg, C., Hedegaard-Sørensen, L. & Kirkebæk, B. *Professionelle blikke – når fortællinger forandrer identitet*. Frydenlund Academic. [9 s.]
- Hansen, T. G. B. & Torpe, C. F. (2017). Hundeassisteret pædagogik? *Psyke & Logos*, 38(2), 226-253. [28 s.]
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. kapitel 1-4 [72 s.]
- IAHAIO. (2018). *IAHAIO White Paper. Definitions for Animal Assisted Intervention and guidelines for wellness of animals involved in AAI*. Retrieved from <http://iahaio.org/best-practice/white-paper-on-animal-assisted-interventions/> [10 s.]
- Jensen de López, K. (2018). Dynamisk udredning af læringspotentialer i rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. Enntroductionn i teori og praksis*. (s. 47-64). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [18 s.]
- Jørgensen, L. & Schlander, C. (2018). *Kognitiv adfærdsterapi med børn og familier*. Hans Reitzels Forlag. s. 27-69 [42 s.]
- Larsen, K., & Glintborg, C. (2018). Resiliens og identitetsrekonstruktion hos unge med senhjerneskader. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduction i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [30 s.]
- Nordahl, T (2004) *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag, København, s.15-58 [43 s.]
- Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi*. Nyeste udvikling (s. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 s.]
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. (Kapitel 3, 4, 5, 8, s. 44-93 & 137-143). [I alt 57 s]
- Shapiro, S. L., & Carlson, L. E. (2017). *The art and science of mindfulness: integrating mindfulness into psychology and the helping professions* (Second edition). Washington, DC: American Psychological Association. Herfra kap. 2 (s. 21-36) & kap. 6, (s. 81-97.). [32 s.]
- Trillingsgaard & Elmoose (2010) Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme *Psyke & Logos*, 31, 399-416. [17 s.]
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 s.]

I alt: 366 sider

KUR-linje Børnesprogklinikken (BSPK)

Modultitel dansk: Videregående Anvendt Psykologi I

Modultitel engelsk: Advanced Applied Psychology I

ECTS: 15 ECTS

Placering

1. Semester (Kandidatuddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig:

Kristine Jensen de López, kristine@ikk.aau.dk

Hanne Brun Søndergaard Knudsen, hannebsk@ikk.aau.dk

Undervisere og seminarholdere:

Kristine Jensen de López (KJL), kristine@ikk.aau.dk

Hanne Brun Søndergaard Knudsen (HBSK), hannebsk@ikk.aau.dk

Type og sprog

På kursusmodulets BSPK-linje er undervisningen på dansk, litteraturen fortrinsvis på engelsk.

Mål

Se fællesdelen

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Børnesprogklinikken BspK (Developmental Communication Disorders) udfører forskningsbaseret udredning og intervention af førskole- og skolebørn, der opvokser med afvigende kommunikative færdigheder (DLD, Developmental Language Disorders), læsevanskeligheder, autisme, ADHD, høretab eller andet. BSPK-linjen på professionsprogrammet er et kontinuerligt forløb med intern praktik og egen klientkontakt. Praktikken strækker sig over 3 semestre med egne klienter på 2 og evt. 3. semester. Formålet er overordnet at fremme livskvalitet og modvirke marginalisering. Som studerende på klinikken deltager man i forskningsbaseret praksis i form af udredning og intervention af førskole- og skolebørn med afvigende kommunikative færdigheder. Der forventes passende arbejdsindsats samt ansvarlighed overfor børn, forældre, medstuderende og andre samarbejdspartnere. (se også beskrivelsen af formål for KUR). Følgende undervisning er forbeholdt studerende, der skal i praktik på Børnesprogklinikken, da den er forberedelse til den viden, de færdigheder og kompetencer, der skal anvendes i

forbindelse med den efterfølgende praktik på 8.semester. Vi forventer, at I deltager aktivt i og bidrager til kurset for at sikre optimalt udbytte.

Undervisningen finder sted som workshops med en vekselvirkning mellem forelæsninger, seminar undervisning, og fordeler sig over flere dage, hvor den enkelte workshop er organiseret omkring nogle bestemte temaer. Undervisningen er en kombination af forelæsninger fra underviserne med de studerendes oplæg om den tilknyttede litteratur, samt øvelser, cases, diskussioner i grupper og plenum. Elementer herfra fortsætter på programmets 8. og 9. semester, hvor de studerende er i intern praktik på klinikken. Her har de studerende egne klienter i terapi og deltager i et reflekterende team omkring udredning- og terapiforløb.

Omfang og forventet arbejdsindsats

BSPK-linjen beskrevet i det følgende + KUR-fællesdelen beskrevet ovenfor = VAP-1 modulets 15 ECTS.

15 ECTS svarer til 412 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

KUR-BSPK

Aktivitet	Timer
17 forelæsninger (8 KUR-fælles + 9 BSPK) á 2 timer	38
Evalueringer	4
9 workshops (alle BSPK) á 4 timer	36
Læsning og forberedelse inklusive udarbejdelse af synopsis	333
Eksamen	1
I alt	412

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger på BSPK-linjen: 9

Antal forelæsningshold på BSPK-linjen: 1 hold

Deltagere:

1. semester studerende på kandidatuddannelsen i Psykologi, som er optaget på KURs BSPK-linje.

Deltagerforudsætninger:

Studerende på kandidatuddannelsen som har bestået bachelordelen i psykologi samt optaget på professionsprogrammet KUR.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

BSPK	Emne	Omfang	Underviser	Kommentar
------	------	--------	------------	-----------

1. forelæsning/ workshop	Intro til Børnesprogklinikken	4 timer	HBSK	
2. forelæsning/ workshop	Sprog, kommunikation og kognition hos børn med DLD	4 timer	HBSK	
3. forelæsning/ workshop	Systemisk familieterapi og reflekterende team illustreret med cases	4 timer	KJL	Sidste to timer er sammenlæst med 9 sem. TPV BSKP
4. forelæsning/ workshop	Sprog, kommunikation og kognition hos børn med ADHD og ASD	4 timer	HBSK	
5. forelæsning/ workshop	Pragmatiske vanskeligheder, udredning og intervention	4 timer	KJL	
6. forelæsning/ workshop	Dynamisk Udredning	4 timer	KJL	
7. forelæsning/ workshop	Psykosociale vanskeligheder hos børn og unge med sproglige og kommunikative vanskeligheder	4 timer	KJL	
8. forelæsning/ workshop	Læsevanskeligheder generelt og hos børn med Dysleksi, DLD, ADHD og Autisme	4 timer	HBSK	
9. forelæsning/ workshop	Afsluttende opsamling, forberedelse til praktik	4 timer	HBSK	

Eksamen

Se KUR fællesdel.

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Intro til Børnesprogklinikken

4 timer v/ Hanne B. S. Knudsen

Den første forelæsning/workshop er en introduktion til Børnesprogklinikken og til området sprog og kommunikation med fokus på den tilhørende litteratur. Der gives praktiske oplysninger om semesteret, fællesaktiviteter planlægges, og der vil være et besøg i børnesprogklinikens lokaler på Østerbro.

Litteratur:

- Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA kap 1-2 + 6 **[66 s.]**
- McGregor, K. K. (2020). How we fail children with developmental language disorder. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 51(4), 981–992 **[12 s.]**
- Hobson, H. M. & Lee, A. (2023). Camouflaging in Developmental Language Disorder: The Views of Speech and Language Pathologists and Parents. *Communication Disorders Quarterly*, 44(4), 247-256. doi/10.1177/15257401221120937 **[9 s.]**

I alt 87 sider

2. Forelæsning: Sprog, kommunikation og kognition hos børn med DLD

4 timer v/ Hanne B. S. Knudsen

Hvad kendetegner børn med en sprogforstyrrelse? deres kommunikation og kognition? De senere år er der pågået en debat indenfor feltet vedrørende hvilken betegnelse, der skal anvendes for uforklarlige sproglige vanskeligheder hos børn. Der sættes fokus på denne debat, på den teoretiske baggrund herfor, og der diskuteres fordele og ulemper ved diagnosticering. Endvidere ses nærmere på prævalensen for og sammenhængen mellem sprog- og læsevanskeligheder.

Litteratur:

- Archibald, L. M. D. & Joanisse, M. F. (2009). On the sensitivity and specificity of nonword repetition and sentence recall to language and memory impairments in children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 52, 899-914 **[17 s.]**
- Bishop, D. V. M. (2014). Ten questions about terminology for children with unexplained language problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr. 4, 381-415 **[34 s.]**
- Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., & Greenhalgh, T. (2017). Phase 2 of CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study of Problems with Language Development: Terminology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 58(10), 1068-1080 **[13 s.]**
- Gooch, D., Thompson, P., Nash, H.M. Snowling, M.J. & Hulme, C. (2016). The development of executive function and language skills in the early school years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57:2, s. 180–187 **[7 s.]**
- Diamond, A. (2013). Executive Functions. *Annual Review of Psychology*, 64. (s. 135-168). **[33 s.]**
- Law, J., Charlton, J., & Asmussen, K. (2017). Language As a Child Wellbeing Indicator. Early Intervention Foundation **[40 s.]**
- Marshall, C. R. (2024). Developmental Language Disorder. In M. C. Frank & A. Majid (Eds.), *Open Encyclopedia of Cognitive Science*. MIT Press **[5 s.]**

I alt 149 sider

3. Forelæsning: Systemisk familieterapi, anvendt

4 timer forelæsning v/ Kristine Jensen de López

I denne forelæsning introduceres systemisk familieterapi, der har fokus på at forstå udfordringer i familier som en del af hele systemet. OBS efter forelæsningserne er der to timer forelæsninger sammenlagt med klinikkens studerende på 9 semester.

Litteratur

- Carl. J. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i *Psykolog Nyt* 16. **[5 s.]**

- Minuchin, P., Colapinto, J. & Minuchin, S. (2001): Udsatte familier i et ressourceperspektiv. Kbh. 2008. *Uddrag*: Del 1 [85 s.]

I alt 90 sider

4. Forelæsning: Sprog, kognition, kommunikation hos børn med autisme og ADHD

4 timer v/ Hanne B. S. Knudsen

Hvad kendetegner en kommunikativ profil hos børn med en autismspektrum forstyrrelse og hos børn med ADHD, og hvorledes udredes for de pågældende diagnoser?

Litteratur:

- Cohen, N.J., Vallance, D.D., Barwick, M., Im, N., Menna, R., Horodezky, N. & Isaacs, L. (2000). The interface between ADHD and language impairment: an examination of language, achievement, and cognitive processing. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, vol. 41, 3, s. 353-362). [12 s.]
- Greene, R. (2008). Kids Do Well If They Can. *The Phi Delta Kappan* 90(3), s. 160-167 [7 s.]
- Helland, W.A. Helland, T., Heimann, M. (2014). Language Profiles and Mental Health Problems in Children with Specific Language Impairment and Children With ADHD. *Journal of Attention Disorders*. Vol. 18(3) 226–235 [11 s.]
- Jackson, E., Leitão, S., Claessen, M., & Boyes, M. (2020). Working, Declarative, and Procedural Memory in Children With Developmental Language Disorder. *Journal of speech, language, and hearing research : JSLHR*, 63(12), 4162–4178 [16 s.]
- Jansen, R. & Maljaars, J. (2021). The complexity of early diagnostic decision making: A follow-up study of young children with language disorders. *Autism & Developmental Language Impairments*, vol. 6, 1-13. [13 s.]
- Jensen de López, K., Sørensen, L.M. & Jensen Christina M. (2016). ADHD and Communication difficulties: a meta-analysis based on parental CCC reports. Poster præsenteret ved Forskningsseminar Børne- og Ungdomspsykiatri, den 16/3/16 [1 s.]
- Jepsen, I.B., Brynskov, C. Thomsen, P.H., Rask, C. U. Lambek, R. (2025). The association between attention-deficit/hyperactivity disorder and narrative language: What is the role of executive function? *JCPP Advances*. 2025;e70007 [12 s.]
- Jepsen, I. B., Brynskov, C., Thomsen, P. H., Rask, C. U., Jensen de López, K., & Lambek, R. (2024). The Role of Language in the Social and Academic Functioning of Children With ADHD. *Journal of attention disorders*, 28(12), 1542–1554 [13 s.]
- Snow, P.C. (2016) Elizabeth Usher Memorial Lecture: Language is literacy is language - Positioning speech-language pathology in education policy, practice, paradigms and polemics, *International Journal of Speech-Language Pathology*, 18(3), 216-228 [12 s.]
- Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., s. 335-364). New York: Wiley. [30 s.]
- Tzuriel, D. Isman, E. B. & Haywood, H. Effects on Teaching classification on classification, verbal conceptualization, and analogical reasoning in children with

developmental language delays. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, vol. 16(1), 107-122 [15 s.]

- Zane, E. R., & Grossman, R. B. (2024). Normal but Different: Autistic Adolescents Who Score Within Normal Ranges on Standardized Language Tests Produce Frequent Linguistic Irregularities in Spontaneous Discourse. *Autism & developmental language impairments*, 9, 23969415241283378 [15 s.]

I alt 157 sider

5. Forelæsning: Pragmatiske vanskeligheder, udredning og intervention

4 timer v/ Kristine Jensen de López

Disse lektioner beskæftiger sig med udredning og intervention i forhold til pragmatiske sprogvanskeligheder, der omfatter problemer med at tilpasse kommunikation til en samtalepartner. Derforuden omhandler den de psykosociale konsekvenser af at opvokse med sproglige og kommunikative vanskeligheder.

Litteratur:

- Adams, C., Lockton, E., Freed, J. Gaile, J. Earl, G., McBean, K., Nash, M., Green, J., Vail, A. & Law J. (2012). The Social Communication Intervention Project: a randomized controlled trial of the effectiveness of speech and language therapy for school-age children who have pragmatic and social communication problems with or without autism spectrum disorder. *International Journal of Communication Disorders*, vol. 47(3), 233-244 [11 s.]
- Benjamin, L., Newton, C., & Ebbels, S. (2020). Investigating the effectiveness of idiom intervention for 9-16-year-olds with developmental language disorder, *Int. journal of Com disorder*, vol 55,2, 266-286 [19 s.]
- Jensen de López, K., Kuvac, Kraljevic, J., & Struntze, E. (2022). Efficacy, model of delivery, intensity and targets of pragmatic interventions for children with developmental language disorder: A systematic review. *International of Language & Communication Disorders*. 1-18. [18 s.]
- Lockton, E, Adams, C. & Collins, A., (2016). Do children with social communication disorder have explicit knowledge of pragmatic rules they break? A comparison of conversational pragmatic ability and metapragmatic awareness. *International Journal of Communication Disorders* [10 s.]
- Nilsson, K.K. & Jensen de López, K. (2016), Theory of Mind in Children with Specific Language Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Child Development*, Vol. 87, 1, 143-153. [10 s.]
- Norbury, C. F., & Bishop, D.V.M. (2002). Inferential processing and story recall in children with communication problems: a comparison of specific language impairment, pragmatic language impairment and high-functioning autism. *Journal of Language & Communication Disorders*, 37;3; 227-251 [24 s.]
- Swineford, L.B., Thurm, A., Baird, G., Wetherby, A.M. & Swedo, S. (2014). Social(pragmatic) communication disorder; a research review of this new DSM-5 diagnostic category. *Journal of Neurodevelopmental Disorder*, 6;41; 1-8. [8 s.]

I alt 100 sider

6. Forelæsning: Dynamisk udredning i anvendelse

4 timer v/ Kristine Jensen de López

Disse lektioner er en udbygning af workshoppen om Dynamisk Udredning (DA) for hele KUR, og er forventes at den studerende har deltaget på KUR forelæsningen og læst litteraturen. Som en del af denne workshop bliver de studerende introduceret for og skal afprøve konkrete interventionsforløb inden for Dynamisk Udredning, som vil blive diskuteret og problematiseret. Undervisningen er helt central i forbindelse med terapiforløbene på børnesprogklinikken.

Litteratur:

- Fuchs, D. & Fuchs L. S., 2006, Introduction to response to intervention: what, why, and how valid is it? *Reading Research Quarterly*, 41, 93–99 [6 s.]
- Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities*, 42 (2), s. 111-132. [21 s.]
- Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy*, 23 (1), s. 9-25. [16 s.]
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. kapitel 9 [29 s.]
- Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 s.]

I alt 104 sider

7. forelæsning: Psykosociale vanskeligheder hos børn og unge med sproglige og kommunikative vanskeligheder

4 timer v/ Kristine Jensen de López

I disse forelæsninger er fokus på nogle af de psykosociale konsekvenser der er forbundet med at vokse op med sproglige og kommunikative udfordringer.

- Bedem, Dockrell, J.E., van Alphen, P.M. Rooij, M., Samson, A.C., Harjunen, E. L. & Rieffe, C. (2018). Depressive symptoms and emotion regulation strategies in children with and without developmental language disorder: a longitudinal study. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 53(6), 1110-1123. DOI: 10.1111/1460-6984.12423 [14 s.]
- Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (s. 4161-4169). [9 s.]
- Curtis, P.R., Kaiser, A.P., Estabrook, R. Roberts, M.Y. (2017). The longitudinal effects of early language intervention on children's problem behaviors. *Child Development* 90(2), 576-592. [16 s.]

- Petersen, I. T., & LeBeau, B. (2020). Language Ability in the Development of Externalizing Behavior Problems in Childhood. *Journal of Educational Psychology*. Advance online publication [18 s.]
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (s. 128-149). [21 s.]
- Jensen de López, K. & Lyons, R. (2020). Narratives and identity construction of children with developmental speech and language disorders. I Glinborg, C. & de la Mata, M. L. (red.). Identity Construction and Illness narratives in persons with disabilities. Routledge. Kap. 8, 104-114. [11 s.]
- Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 s.]
- van den Bedem, N. P., Dockrell, J. E., van Alphen, P. M., Kalicharan, S. V., & Rieffe, C. (2018). Victimization, bullying, and emotional competence: Longitudinal associations in (pre)adolescents with and without developmental language disorder. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 61(8), 2028–2044. [16 s.]

I alt 115 sider

8. Forelæsning: Læsevanskeligheder hos børn med Dysleksi, DLD, ADHD og ASD 4 lektioner v/Hanne B.S. Knudsen

Undervisningen her ser nærmere på, hvad der er karakteristisk for de forskellige former for læsevanskeligheder man ofte ser hos børn med Dysleksi, DLD, ADHD og ASD samt på muligheder for intervention for disse vanskeligheder.

Litteratur:

- Frost, J. (2020). *Mærk sproget*. Forlaget Pøhler. Kapitel 3: Literacy for 7-8-årige [71 s.]
- Hopkins, T., & Clegg, J. (2022). Examining the Literacy Abilities of Young People with language difficulties who are serving community orders within the Youth Justice Service. *Youth Justice*, 0(0) [17 s.]
- Kenyon, S.M.G., Palikara, O. & Lucas, R. M. (2018). Explaining reading comprehension in children with developmental language disorder: The Importance of elaborative inferencing. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 61, 2517–2531 [14 s.]
- Ricketts, J (2011). Research Review: Reading comprehension in developmental disorders of language and communication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 52(11), 1111–1123 [12 s.]
- McIntyre, N., Grimm, R. P., Solari, E., J., Zajic, M. C. & Mundy, P. C. (2020). Growth in narrative retelling and inference abilities and relations with reading comprehension in children and adolescents with autism spectrum disorder. *Autism & Developmental Language Impairments*, First Published nov. 20. doi:10.1177/2396941520968028 [16 s.]

- Knudsen, H.B.S. & Jensen de López, K. (2020). Face-to-face WM training does not enhance children's reading comprehension - a pilot study with Danish children. *Nordic Psychology* [10 s.]
- Melby-Lervåg, M., Redick, T.S. & Hulme, C. (2016). Working memory training does not improve performance on measures of intelligence or other measures of "Far Transfer": Evidence from a meta-analytic review. *Perspectives on Psychological Science*, 11(4) 512–534. [22 s.]
- Snowling, M. & Melby-Lervåg (2016). Oral Language Deficits in Familial Dyslexia: A Meta-Analysis and Review. *Psychological Bulletin*, 142(5), 498–545 [47 s.]

I alt 209 sider

9. Forelæsning: Afsluttende opsamling og forberedelse til praktikforløb

2 timer v/ Hanne B. S. Knudsen

Linjespecifik litteratur for Børnesprogklinikken, samlet.

Følgende udgør 1002 sider. Dertil kommer KUR-fælles pensum.

- Adams, C., Lockton, E., Freed, J. Gaile, J. Earl, G., McBean, K., Nash, M., Green, J., Vail, A. & Law J. (2012). The Social Communication Intervention Project: a randomized controlled trial of the effectiveness of speech and language therapy for school-age children who have pragmatic and social communication problems with or without autism spectrum disorder. *International Journal of Communication Disorders*, vol. 47(3), 233-244 [11 s.]
- Archibald, L. M. D. & Joanisse, M. F. (2009). On the sensitivity and specificity of nonword repetition and sentence recall to language and memory impairments in children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 52, 899-914 [17 s.]
- Bedem, Dockrell, J.E., van Alphen, P.M. Rooij, M., Samson, A.C., Harjunen, E. L. & Rieffe, C. (2018). Depressive symptoms and emotion regulation strategies in children with and without developmental language disorder: a longitudinal study. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 53(6), 1110-1123. DOI: 10.1111/1460-6984.12423 [14 s.]
- Benjamin, L., Newton, C., & Ebbels, S. (2020). Investigating the effectiveness of idiom intervention for 9-16-year-olds with developmental language disorder, *Int. journal of Com disorder*, vol 55,2, 266-286 [19 s.]
- Bishop, D. V. M. (2014). Ten questions about terminology for children with unexplained language problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr. 4, 381-415 [34 s.]
- Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., & Greenhalgh, T. (2017). Phase 2 of CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study of Problems with Language Development: Terminology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 58(10), 1068-1080. doi.org/10.1111/jcpp.12721 [13 s.]

- Carl. J. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i *Psykolog Nyt* 16. [5 s.]
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (s. 128-149). [21 s.]
- Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA kap 1-2 + 6 [66 s.]
- Cohen, N.J., Vallance, D.D., Barwick, M., Im, N., Menna, R., Horodezky, N. & Isaacs, L. (2000). The interface between ADHD and language impairment: an examination of language, achievement, and cognitive processing. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, vol. 41, 3, s. 353-362). [12 s.]
- Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (s. 4161-4169). [9 s.]
- Curtis, P.R., Kaiser, A.P., Estabrook, R. Roberts, M.Y. (2017). The longitudinal effects of early language intervention on children's problem behaviors. *Child Development* 90(2), 576-592. [16 s.]
- Diamond, A. (2013). Executive Functions. *Annual Review of Psychology*, 64. (s. 135-168). [33 s.]
- Frost, J. (2020). *Mærk sproget*. Forlaget Pøhler. Kapitel 3: Literacy for 7-8-årige [71 s.]
- Fuchs, D. & Fuchs L. S., 2006, Introduction to response to intervention: what, why, and how valid is it? *Reading Research Quarterly*, 41, 93–99 [6 s.]
- Gooch, D., Thompson, P., Nash, H.M. Snowling, M.J. & Hulme, C. (2016). The development of executive function and language skills in the early school years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57:2, s. 180–187 [7 s.]
- Greene, R. (2008). Kids Do Well If They Can. *The Phi Delta Kappan* 90(3), s. 160-167 <https://www.jstor.org/stable/20493584?seq=1>. [7 s.]
- Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities*, 42 (2), s. 111-132. <http://ldx.sagepub.com/content/42/2/111.full.pdf+html> [21 s.]
- Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy*, 23 (1), s. 9-25. http://empowerededucation.yolasite.com/resources/Young_Learners/collaboration.pdf [16 s.]
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. kapitel 9 [17 s.]
- Helland, W.A. Helland, T., Heimann, M. (2014). Language Profiles and Mental Health Problems in Children with Specific Language Impairment and Children With ADHD. *Journal of Attention Disorders*. Vol. 18(3) 226–235 [11 s.]
- Hopkins, T., & Clegg, J. (2022). Examining the Literacy Abilities of Young People With Language Difficulties Who Are Serving Community Orders Within the Youth Justice Service. *Youth Justice*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/14732254221122551> [17 s.]

- Jackson, E., Leitão, S., Claessen, M., & Boyes, M. (2020). Working, Declarative, and Procedural Memory in Children With Developmental Language Disorder. *Journal of speech, language, and hearing research : JSLHR*, 63(12), 4162–4178.
https://doi.org/10.1044/2020_JSLHR-20-00135 [16 s.]
- Jansen, R. & Maljaars, J. (2021). The complexity of early diagnostic decision making: A follow-up study of young children with language disorders. *Autism & Developmental Language Impairments*, vol. 6, 1-13. [13 s.]
- Jensen de López, K. & Lyons, R. (2020). Narratives and identity construction of children with developmental speech and language disorders. I Glintborg, C. & de la Mata, M. L. (red.). *Identity Construction and Illness narratives in persons with disabilities*. Routledge. Kap. 8, 104-114. [11 s.]
- Jensen de López, K., Kuvac, Kraljevic, J., & Struntze, E. (2022). Efficacy, model of delivery, intensity and targets of pragmatic interventions for children with developmental language disorder: A systematic review. *International of Language & Communication Disorders*. 1-18. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12716> [18 s.]
- Jensen de López, K., Sørensen, L.M. & Jensen Christina M. (2016). ADHD and Communication difficulties: a meta-analysis based on parental CCC reports. Poster præsenteret ved Forskningsseminar Børne- og Ungdomspsykiatri, den 16/3/16. [1 s.]
- Jepsen, I.B., Brynskov, C. Thomsen, P.H., Rask, C. U. Lambek, R. (2025). The association between attention-deficit/hyperactivity disorder and narrative language: What is the role of executive function? *JCPP Advances*. 2025;e70007.
<https://doi.org/10.1002/jcv2.70007> [12 s.]
- Jepsen, I. B., Brynskov, C., Thomsen, P. H., Rask, C. U., Jensen de López, K., & Lambek, R. (2024). The Role of Language in the Social and Academic Functioning of Children With ADHD. *Journal of attention disorders*, 28(12), 1542–1554.
<https://doi.org/10.1177/10870547241266419> [13 s.]
- Kenyon, S.M.G., Palikara, O. & Lucas, R. M. (2018). Explaining reading comprehension in children with developmental language disorder: The Importance of elaborative inferencing. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 61, 2517–2531 [14 s.]
- Knudsen, H.B.S. & Jensen de López, K. (2020). Face-to-face WM training does not enhance children's reading comprehension - a pilot study with Danish children. *Nordic Psychology* <https://doi.org/10.1080/19012276.2020.1856001> [10 s.]
- Law, J., Charlton, J., & Asmussen, K. (2017). Language As a Child Wellbeing Indicator. Early Intervention Foundation. Retrieved from <https://www.eif.org.uk/report/language-as-a-child-wellbeing-indicator> [40 s.]
- Lockton, E, Adams, C. & Collins, A., (2016). Do children with social communication disorder have explicit knowledge of pragmatic rules they break? A comparison of conversational pragmatic ability and metapragmatic awareness. *International Journal of Communication Disorders* [10 s.]
- Marshall, C. R. (2024). Developmental Language Disorder. In M. C. Frank & A. Majid (Eds.), *Open Encyclopedia of Cognitive Science*. MIT Press.
<https://doi.org/10.21428/e2759450.1d3e0934> [5 s.]

- McGregor, K. K. (2020). How we fail children with developmental language disorder. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 51(4), 981–992. https://doi.org/10.1044/2020_LSHSS-20-00003 [12 s.]
- McIntyre, N., Grimm, R. P., Solari, E., J., Zajic, M. C. & Mundy, P. C. (2020). Growth in narrative retelling and inference abilities and relations with reading comprehension in children and adolescents with autism spectrum disorder. *Autism & Developmental Language Impairments*, First Published Nov. 20. doi:10.1177/2396941520968028 [16 s.]
- Melby-Lervåg, M., Redick, T.S. & Hulme, C. (2016). Working memory training does not improve performance on measures of intelligence or other measures of “Far Transfer”: Evidence from a meta-analytic review. *Perspectives on Psychological Science*, 11(4) 512–534. [22 s.]
- Minuchin, P., Colapinto, J. og Minuchin, S. (2001): Udsatte familier i et ressourceperspektiv. Kbh. 2008. *Uddrag: Del 1* [85 s.]
- Nilsson, K.K. & Jensen de López, K. (2016), Theory of Mind in Children with Specific Language Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Child Development*, Vol. 87, 1, 143-153. [10 s.]
- Norbury, C. F., & Bishop, D.V.M. (2002). Inferential processing and story recall in children with communication problems: a comparison of specific language impairment, pragmatic language impairment and high-functioning autism. *Journal of Language & Communication Disorders*, 37;3; 227-251 [24 s.]
- Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 s.]
- Petersen, I. T., & LeBeau, B. (2020). Language Ability in the Development of Externalizing Behavior Problems in Childhood. *Journal of Educational Psychology*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/edu0000461> [18 s.]
- Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 s.]
- Ricketts, J (2011). Research Review: Reading comprehension in developmental disorders of language and communication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 52(11), 1111–1123 [12 s.]
- Snow, P.C. (2016) Elizabeth Usher Memorial Lecture: Language is literacy is language - Positioning speech-language pathology in education policy, practice, paradigms and polemics, *International Journal of Speech-Language Pathology*, 18(3), 216-228 [12 s.]
- Snowling, M. & Melby-Lervåg (2016). Oral Language Deficits in Familial Dyslexia: A Meta-Analysis and Review. *Psychological Bulletin*, 142(5), 498–545 [47 s.]
- Swineford, L.B., Thurm, A., Baird, G., Wetherby, A.M. & Swedo, S. (2014). Social(pragmatic) communication disorder; a research review of this new DSM-5 diagnostic category. *Journal of Neurodevelopmental Disorder*, 6;41; 1-8. [8 s.]
- Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., s. 335-364). New York: Wiley. [30 s.]

- Tzuriel, D. Isman, E. B. & Haywood, H. Effects on Teaching classification on classification, verbal conceptualization, and analogical reasoning in children with developmental language delays. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, vol. 16(1), 107-122 [15 s.]
- van den Bedem, N. P., Dockrell, J. E., van Alphen, P. M., Kalicharan, S. V., & Rieffe, C. (2018). Victimization, bullying, and emotional competence: Longitudinal associations in (pre)adolescents with and without developmental language disorder. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 61(8), 2028–2044. [16 s.]
- Zane, E. R., & Grossman, R. B. (2024). Normal but Different: Autistic Adolescents Who Score Within Normal Ranges on Standardized Language Tests Produce Frequent Linguistic Irregularities in Spontaneous Discourse. *Autism & developmental language impairments*, 9, 23969415241283378. <https://doi.org/10.1177/23969415241283378> [15 s.]

I alt 1002 sider

KUR-linjen Klinik for handicap- og rehabiliteringspsykologi (KHARE) herunder Center for menneske-dyr-psykologi (CHAP)

Modultitel dansk: Videregående Anvendt Psykologi I

Modultitel engelsk: Advanced Applied Psychology I

ECTS: 15 ECTS (inklusive hovedprogram)

Placering

1. semester (Kandidatuddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig:

Chalotte Glintborg (CG), cgl@ikk.aau.dk

Tia Hansen (TH), tia@ikk.aau.dk

Undervisere og seminarholdere:

Chalotte Glintborg (CG), cgl@ikk.aau.dk

Tia Hansen (TH), tia@ikk.aau.dk

Cecilie Thøgersen (CT), ceciliemst@ikk.aau.dk

Aktuelle gæster, NN

Type og sprog

Undervisningen er på dansk, litteraturen på engelsk og dansk

Mål

Se fællesdelen

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Denne undervisning er forbeholdt studerende, der skal i praktik inden for rehabiliteringspsykologi (eller menneske-dyr-psykologi), idet den orienteres mod teamdannelse og udvikling af forståelser, færdigheder og kompetencer, som skal anvendes i praktikken på 8.semester. Vi forventer, at I deltager aktivt i kurser, praksis og udviklingsarbejde.

KHARE-studerende kan vælge mellem **blok ABI (ekstra om hjerneskader)** og **blok CHAP (ekstra om menneske-dyr-psykologi)** for en mindre del af deres pensum. De pensumdele, der omhandler inklusion, almen rehabilitering og terapiformer, er fælles for alle, og undervisningen er fælles.

Som studerende på denne linje bliver man bidragsyder til udviklingen af et stadig ret nyt felt i Danmark (rehabiliteringspsykologi og/eller menneske-dyr-psykologi). Der forventes derfor

commitment til dette samt ansvarlighed over for klienter og samarbejdspartnere (praktiksteder), hvor feltet udvikler sig og interventioner afprøves. Programmet kombinerer tematisk organiserede workshops på 7. og 8. semester med et klinisk forløb i praksis eller forskningspraktik, som fortrinsvis ligger på 8. semester. Studerende fra KHARE 9. semester kan bidrage med erfaringer fra deres forløb og evt. guidning af 7. semester i bestemte temaer. Endvidere vil der som optakt til klinikforløbet på 8. semester blive planlagt et eller flere besøg i praksis (praktikstederne), nogle måske allerede i løbet af 7. semester.

Omfang og forventet arbejdsindsats

KHARE-linjen beskrevet i det følgende + KUR-fællesdelen beskrevet ovenfor = VAP-1 modulets 15 ECTS.

15 ECTS svarer til 412 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

KUR-KHARE

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger (8 KUR-fælles + 10 KHARE) á 2 timer	36
Evalueringer	4
10 seminargange (9 á 2 timer og 1 á 4 timer; ingen fra KUR-fælles)	22
Læsning og forberedelse inklusive udarbejdelse af synopsis	349
Eksamen	1
I alt	412

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger på KHARE-linjen: 10 stk (á 2 lektioner = 20 timer)

Antal forelæsningshold på KHARE-linjen: 1

Antal seminar timer på KHARE-linjen: 22 (9 á 2 timer + 1 á 4 timer)

Antal seminarhold på KHARE-linjen: 1 hold

Deltagere:

1. semester studerende på kandidatuddannelsen i Psykologi, som er optaget på KHARE.

Deltagerforudsætninger:

Studerende på kandidatuddannelsen som har bestået bachelordelen i psykologi samt optaget på professionsprogrammet KHARE.

Modulaktiviteter på linjen:

	Antal KT	Tema	Underviser
KHARE #1	4	Intro til Psykologisk rehabilitering	CG & TH
KHARE #2	4	Intro til menneske-dyr-psykologi	TH & CG

KHARE #3	4	KAT med voksne	CT
KHARE #4	4	Mindfulness	CT
KHARE#5	4	Forbundethed og emotionsregulering	TH
KHARE#6	4	Sorg og kronisk sygdom	CG
KHARE #7	4	Dyreassisteret psykoterapi	TH
KHARE #8	4	Aktuel gæst #1: Jelva Østerberg	JØ & TH
KHARE #9	4	Aktuel gæst #2: Lis Hammond	LH & CG
KHARE #10	6	Afrunding og optakt til næste semester	CG & TH

Eksamen:

Se KUR fællesdel.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Under de enkelte workshops er pensum fra **blok ABI markeret med blå** og pensum fra **blok CHAP er markeret med grønt**. Umarkeret pensum er fælles

1. Workshop: Intro til psykologisk rehabilitering

Workshop v/ Charlotte Glintborg & Tia Hansen

En stor del af befolkningen befinder sig i den situation, at en afgrænset problemstilling hindrer dem i at udnytte deres potentialer og måske ekskluderer dem fra arbejdsmarkedet eller andre dele af det sociale liv. Hvad har vi som psykologer at byde på, hvis vi vil identificere eller udvikle redskaber til at imødegå dette? Denne introducerende workshop rammesætter KHARE programmet og introducerer videre til feltet psykologiske rehabilitering og inkluderende psykologi – og dette særlige perspektiv på eksisterende psykologiske tilgange og metoder, primært fra kognitiv adfærdsterapi, tredjebølge kognitiv terapi og narrative teorier. Vi spørger pragmatisk og målrettet: Hvordan kan denne psykologiske teori, interventionsform, test eller bestræbelse anvendes inkluderende i forhold til målgruppen? Hvordan implementeres det i en rehabiliteringspraksis? Hvilke nye indsatser kan vi som psykologer levere eller udvikle til nytte for målgruppen? Workshopen kommer også ind på evidensbaseret som redskab i udviklingsarbejde. Workshopen består af 4 timer som start på de linjespecifikke workshops og følges op med 6 timer som afslutning.

Dag 1 (september): Introduktion til inkluderende psykologi, rehabiliteringspsykologi og KHARE-programmet. Eksempler på relevante cases, tilgange og forskning. Pensum introduceres, men forventes IKKE læst før i semestrets løb.

Dag 2 (december): Rekapitulering i lyset af de mellemliggende undervisningsmoduler.
Optakt til forårets program.

Litteratur - læses før dag 2, ikke dag 1 (410 sider ABI eller 356 sider CHAP):

- Andrews, E. E. & Dunn, R.A. (2019). Families and Disabilities. In L. A. Brenner, S. A. Reid-Arendt, T.R. Elliott, R.G. Frank. & B. Caplan, kap 12, s. 189-202. *Handbook of Rehabilitation Psychology* [13 s.]
- Hydén, L.C. (1997). Illness narratives. *Sociology of Health and Illness*, 19, 48-69. [21 s.]
- Boss, P., & Yeats, J. R. (2014). Ambiguous loss: a complicated type of grief when loved ones disappear. *Bereavement Care*, 33(2), 63–69 [7 s.]
- Klonoff, P. (2010) *Psychotherapy after Brain Injury principles and techniques*, New York: Guilford Press. kap 7 s. 150-171 [21 s.]
- Kreutzer, J.S., Marwitz, J.H., Hsu, N., Williams, K., & Riddick, A. (2007). Marital stability after brain injury: An investigation and analysis. *NeuroRehabilitation*, 22(1), 53–59. [7 s.]
- Salas, C.E. & Prigatano, G. P. (2018). From meaning to symptom reduction: Contemporary approaches to psychotherapy after traumatic brain injury. *Rec. Child. Neuropsychol* 13(2): 22-29. DOI: 10.5839/rcnp.2018.13.02.04. [8 s.]
- Domensino, A. F., Verberne, D., Prince, L., Fish, J., Winegardner, J., Bateman, A., Wilson, B., Ponds, R., & van Heugten, C. (2021). Client experiences with holistic neuropsychological rehabilitation: "It is an ongoing process". *Neuropsychological rehabilitation*, 1–23. Advance online publication [23 s.]
- Jacobsson, L. & Lexell, J. (2013). Life satisfaction 6-15 years after a traumatic brain injury. *J Rehabil Med*; 45: 1010–1015 [5 s.]
- Momsen, AM.H., Fox, J.C., Nielsen, C.V, Thuesen, J., & Maribo, T. (2022). Rehabilitation Research in Denmark Between 2001 and 2020: A Scoping Review. *Front. Rehabil. Sci.* 3:849216. DOI: 10.3389/fresc.2022.849216 [12 s.]
- Glintborg, C., Thøgersen, C. M. S., & Hansen, T. G. B. (2023). *BackUp! For pårørende til personer med erhvervet hjerneskade*. Aalborg Universitetsforlag. [123 s.]
- Thøgersen, C. M. S., Glintborg, C., & Hansen, T. G. B. (2023). *BackUp! For voksne med erhvervet hjerneskade*. Aalborg Universitetsforlag. [143 s.]
- Campbell, F. K. (2014). Ableism as Transformative Practice. In C. Cocker, & T. Hafford Letchfield (Eds.), *Rethinking Anti-Discriminatory and Anti-Oppressive Theories for Social Work Practice* (s. 78-92). Palgrave Macmillan [14 s.]
- Prilleltensky, I., Scarpa, M. P., Ness, O., & Di Martino, S. (2023). Mattering, wellness, and fairness: Psychosocial goods for the common good. *American Journal of Orthopsychiatry*, 93(3), 198–210 [13 s.]

2. Workshop: Introduktion til menneske-dyr-psykologi

Workshop v/ Tia Hansen & Chalotte Glintborg

Idéen om, at dyr kan befordre menneskers trivsel, er gammel, men ikke specielt godt undersøgt. Den indledende workshop handler om feltets status i dag, og hvordan vi kommer videre.

Vores Center for Human Animal Psychology (CHAP) arbejder for at bringe områdets internationale viden i anvendelse i Danmark og selv producere ny viden med udgangspunkt i danske forhold, begge dele med henblik på at fremme og kvalificere dansk praksis på området. Her er psykologers bidrag vigtige. Studerende kan blive en del af dette arbejde, hvor jeres viden fra flere dele af studiet kommer i spil på nye måder. I introduceres til muligheden for superviseret sorgrådgivning på Sorg over Dyr-linjen og til nogle dyreassisterede interventioner, der kan udvikles på. Vi diskuterer, hvor jeres interesser ligger, og hvad evt. vil være muligt for jer i praktikken.

Workshoppen består af 4 timer som start og følges op med 6 timer som afslutning af modulet.

Dag 1 (september): Introduktion til menneske-dyr-psykologi og hvordan dette kan følges i programmet, inkl. jeres muligheder for praktik. Eksempler på relevante cases, tilgange og forskning.

Dag 2 (december): Rekapitulering i lyset af de mellemliggende undervisningsmoduler. Optakt til forårets program.

Litteratur (116 sider ABI eller 133 sider CHAP sider):

- Compitus, K. (2021). *The human-animal bond in clinical social work practice*. Springer. [91 s.]
- Hansen, T. G. B. (2018). Dyreassisteret rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (s. 153-173). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [21 s.]
- Hewson, C. (2014). Grief for pets – Part 1: Overview and some false assumptions. *Veterinary Nursing Journal*, 29(9), 302-305 [4 s.]
- Hansen, T. G. B. & Nielsen, L. M. (2018). Sorg efter tab af selskabsdyr. *Psyke & Logos*, 39(1), 127-143. [17 s.]

3. Workshop: Kognitiv adfærdsterapi til voksne

Workshop v/ Cecilie Thøgersen

Workshoppen giver en fortsat indføring i teori, grundbegreber og behandlingsteknikker, der indgår i kognitiv adfærdsterapi.

Formen på workshoppen vil veksle mellem teori, øvelser og rollespil, hvor de studerende selv skal træne de præsenterede behandlingsteknikker og -modeller. De forskellige behandlingsteknikker vil også blive eksemplificeret ved problemstillinger og klientgrupper, man kan møde som klinisk psykolog.

Der veksles mellem oplæg og praktiske øvelser, suppleret med dialog og små oplæg fra de studerende. Øvelserne har til formål at demonstrere, hvorledes kognitiv adfærdsterapi kan struktureres og varetages i forhold til de omtalte patientpopulationer.

Litteratur (205 sider ABI eller 147 sider CHAP):

- Beck, J. S. (2023). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4, 6-7, 9-10; s. 45-91, 109-156, 185-218]. [129 s.]
- Ruff, R. M. & Serena, C.K. (2014). *Effective psychotherapy for individuals with brain injury*. New York: The Guilford Press, kap 5, s. 54-80, kap 6, s 81-98, kap10 s. 149-170, Kap 11, s. 171-180. [76 s. ABI eller 18 sider CHAP]

4. Workshop: Mindfulness - teori og anvendelse

Workshop v/ Cecilie Thøgersen

Forelæsningen/workshoppen kombinerer teoretisk-praktisk-forskningsmæssigt perspektiv på mindfulness med deltagernes egne oplevelser og refleksioner. Filosofierne, som mindfulness udspringer af, beskrives. Anvendelsesområder i psykologisk praksis diskuteres, med fokus på lindring af forskellige psykologiske tilstande, og praktiske øvelser indgår. Temaerne er: Psykologiske teorier og studier om mindfulness.

Fysiske og mentale effekter og virkningsmekanismer.

Filosofierne som mindfulness udspringer af.

Praktiske øvelser, så det bliver muligt at anvende nogle af teknikkerne personligt.

Anvendelsesområder i psykologisk praksis.

Overlap, synergi og modsætninger i forhold til andre psykologiske metoder.

Litteratur: (samme 94 sider for alle):

- Shapiro, S. L., & Carlson, L. E. (2017). *The art and science of mindfulness: integrating mindfulness into psychology and the helping professions* (Second edition). Washington, DC: American Psychological Association. Herfra kap. 2 (s. 21-36) & kap. 6, (s. 81-97.). [32 s.]
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. (Kapitel 3, 4, 5, s. 44-93). [50 s.]
- Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32 [12 s.]

5. workshop: Forbundethed og emotionsregulering

Workshop v/ Tia Hansen

Bag mange af de udfordringer, mennesker i rehabilitering og deres pårørende kan møde, ligger almene psykologiske forhold. Workshoppen præsenterer nogle teoretiske og empiriske bud på voksenlivets tilknytningsforhold og håndtering af følelser, som er centrale i dette perspektiv. Workshoppen danner dermed afsæt for overvejelser om bl.a. omsorg og

selvomsorg som udfordringer for pårørende, og hvordan vores teoretiske og empiriske værktøjer kan inddrages i psykoedukation og bidrage til klienters og pårørendes egen forståelse og udvikling.

Pensum (129 sider for alle):

- Reeve, J. (2005). *Understanding motivation and emotion* (4 ed.). Wiley. (Kapitel 12, Aspects of emotion, s. 322-358) **[37 s.]**
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4(2), 132-154. **[23 s.]**
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M., & Brumbaugh, C. C. (2011). The experiences in close relationships—Relationship Structures Questionnaire: A method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological Assessment*, 23, 615-625 **[11 s.]**
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2007). The Cognitive Emotion Regulation Questionnaire: Psychometric features and prospective relationships with depression and anxiety in adults. *European Journal of Psychological Assessment*, 23(3), 141-149. **[9 s.]**
- Gilbert, P. (2010). An introduction to compassion focused therapy in cognitive behavior therapy. *International Journal of Cognitive Therapy*, 3(2), 97-112 **[16 s.]**
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362 **[15 s.]**
- Neff, K. (2003, 2003/04/01). Self-compassion: an alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2(2), 85-101. **[17 s.]**

6. Workshop: Sorg og kronisk sygdom

Workshop v/ Charlotte Glintborg

Beskrivelse: Sorg forbindes typisk med, at man har mistet nogen ved et dødsfald. Sorg er ikke på samme måde anerkendt når det handler om sorg som følge af at blive ramt af alvorlig sygdom, eller leve med en kronisk lidelse. Når man rammes af sygdom, medfører dette tab på rigtig mange områder for både personen, der rammes, men i høj grad også for de pårørende. Vi kan her tale om en miskendt sorg, der risikerer at blive tabubelagt. Inden for forståelsen af sorgreaktioner er en af de nyere modeller tosporsmodellen (The Dual Process Model of Coping with Bereavement), der er udviklet af det hollandske forskerpar Stroebe & Shut (1999), som har forsket i sorgreaktioner i over 20 år. Modellen beskriver sorg som en dynamisk og kompleks proces, der er i konstant udvikling.

Forelæsningsens pensum (153 sider ABI eller 174 sider CHAP):

- Boss, P. (1999). Ambiguous loss: Learning to Live with Unresolved Grief. Harvard University Press. Kap 3+4. **[32 s.]**
- Doka, K. (2008). Disenfranchised grief in historical and cultural perspective. In Stroebe, Hansson, Schut and Stroebe, Handbook of bereavement research and

practice- advances in theory and intervention. (1. ed., s. 223-236). American Psychological Association. University Press. [13 s.]

- Guldin, M. (2016) *Tab og sorg*. Kbh: Hans Reitzels Forlag. Kap 1-3, s. 23-106. [80 s.]
- Stroebe, M., & Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, 23(3), 197-224. doi: 10.1080/074811899201046. [28 s.]
- Miller, T. A. K., Prout, M. F., Rourke, M., Lefkowitz, C., & Boyer, B. (2014). A therapist's guide to treating grief after the loss of a pet: A three-tier model. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 2(1), 38-58 [21 s.]

Foreslået supplerende læsning:

- Guldin, M. (2016) *Tab og sorg*. Kbh: Hans Reitzels Forlag. kap 18, s. 265-280 [16 s.]

7. Workshop: Dyreassisteret psykoterapi

Workshop v/ Tia Hansen

Beskrivelse: Workshopen introducerer konkrete måder at anskue psykoterapi med hund og hest, og de studerende inddrages i at applikere på målgrupper efter valg.

Forelæsningsens pensum (33 sider ABI eller 104 sider CHAP):

- Højholdt, C. M., Sondrup, C. W., Larsen, S. G., & Hansen, T. G. B. (2025). "Jeg føler mig ikke alene i det her" – kaninassisteret compassion-fokuseret terapi for mennesker med funktionsnedsættelser. *Psyke & Logos*, 46(1), 182-205. [24 s.]
- Wharton, T., Whitworth, J., Macauley, E., & Malone, M. (2019). Pilot testing a manualized equine-facilitated cognitive processing therapy (EF-CPT) intervention for PTSD in veterans. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 42(3), 268-276 [9 s.]
- Burgon, H., Gammage, D., & Hebden, J. (2018). Hoofbeats and heartbeats: equine-assisted therapy and learning with young people with psychosocial issues – theory and practice. *Journal of Social Work Practice*, 32(1), 3-16 [14 s.]
- Chandler, C. K. (2012). *Animal assisted therapy in counseling (2nd ed.)*. New York: Routledge/Taylor & Francis. (Uddrag: Kapitel 7 = 34 sider, samt fra kapitel 8 siderne 182-204). [I alt 57 s.]
(bogen fås i en nyere udgave, men denne er gratis tilgængelig via AUB, og det valgte uddrag er stadig aktuelt)

8. Workshop: Aktuel gæst

Workshop v/ Jelva Østerberg & Tia Hansen

Hvordan kan heste inddrages i trivselsfremme for børn og unge, og hvad er det pædagogiske potentiale? Jelva Østerberg er uddannet pædagog, handicaprideinstruktør og rideterapeut, og hun har i mange år arbejdet med børn og unge med autisme mm. Hun inviterer os på studiebesøg og deler sine faglige refleksioner og erfaringer.

Pensum: Intet

9. Workshop: Aktuel gæst

Workshop v/ Lis Hammond & Chalotte Glinborg

Lis Hammond har fra udlandet flere års erfaring med rehabilitering af mennesker, der har kroniske lidelser som diabetes, epilepsi, hjerneskade og kroniske smerter. Hun har udviklet en model for helhedsorienteret rehabilitering og fortæller om denne og hendes igangværende projekt med traumatiserede flygtninge, hvor modellen blandt andet skal understøtte fysioterapeuters indsats.

Pensum: Intet

10. Workshop: Afrunding og optakt til næste semester

Workshop v/ Chalotte Glintborg & Tia Hansen

Beskrivelse og pensum: Se under de to intro-workshops.

Det bliver til i alt 1505 sider (inkl KUR Fælles) for de studerende der vælger ABI-ekstra og 1498 sider for studerende der vælger CHAP-ekstra.

Linjespecifik pensumliste for KHARE med blok ABI

Følgende udgør 1140 sider. Dertil kommer 366 sider KUR-fælles, som er anført tidligere i semesterplanen, i alt 1506 sider.

- Andrews, E. E. & Dunn, R.A. (2019). Families and Disabilities. In L. A. Brenner, S. A. Reid-Arendt, T.R. Elliott, R.G. Frank. & B. Caplan, kap 12, s. 189-202. *Handbook of Rehabilitation Psychology*. [13 s.]
- Beck, J. S. (2023). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4, 6-7, 9-10; s. 45-91, 109-156, 185-218]. [129 s.]
- Boss, P. (1999). Ambiguous loss: Learning to Live with Unresolved Grief. Harvard University Press. Kap 3+4 [32 s.]
- Boss, P., & Yeats, J. R. (2014). Ambiguous loss: a complicated type of grief when loved ones disappear. *Bereavement Care*, 33(2), 63–69.
<https://doi.org/10.1080/02682621.2014.933573>. [7 s.]
- Campbell, F. K. (2014). Ableism as Transformative Practice. In C. Cocker, & T. Hafford Letchfield (Eds.), *Rethinking Anti-Discriminatory and Anti-Oppressive Theories for Social Work Practice* (s. 78-92). Palgrave Macmillan.
<https://www.macmillanihe.com/page/detail/Rethinking-AntiDiscriminatory-and-AntiOppressive-Theories-for-Social-Work-Practice/?K=9781137023971> [14 s.]
- Compitus, K. (2021). *The human-animal bond in clinical social work practice*. Springer.
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-87783-5>. [91 s.]
- Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32. <https://doi.org/10.1177/0004867415607984>. [12 s.]

- Doka, K. (2008). Disenfranchised grief in historical and cultural perspective. In Stroebe, Hansson, Schut and Strobe, Handbook of bereavement research and practice-advances in theory and intervention. (1. ed., s. 223-236). American Psychological Association. University Press. **[13 s.]**
- Domensino, A. F., Verberne, D., Prince, L., Fish, J., Winegardner, J., Bateman, A., Wilson, B., Ponds, R., & van Heugten, C. (2021). Client experiences with holistic neuropsychological rehabilitation: "It is an ongoing process". *Neuropsychological rehabilitation*, 1–23. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/09602011.2021.1976222>. **[23 s.]**
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4(2), 132-154. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.4.2.132> **[23 s.]**
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M., & Brumbaugh, C. C. (2011). The experiences in close relationships—Relationship Structures Questionnaire: A method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological Assessment*, 23, 615-625. <https://doi.org/10.1037/a0022898> **[11 s.]**
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2007). The Cognitive Emotion Regulation Questionnaire: Psychometric features and prospective relationships with depression and anxiety in adults. *European Journal of Psychological Assessment*, 23(3), 141-149. <https://doi.org/10.1027/1015-5759.23.3.141> **[9 s.]**
- Gilbert, P. (2010). An introduction to compassion focused therapy in cognitive behavior therapy. *International Journal of Cognitive Therapy*, 3(2), 97-112. <https://doi.org/10.1521/ijct.2010.3.2.97> **[16 s.]**
- Glintborg, C., Thøgersen, C. M. S., & Hansen, T. G. B. (2023). *BackUp! For pårørende til personer med erhvervet hjerneskade*. Aalborg Universitetsforlag. **[123 s.]**
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348> **[15 s.]**
- Guldin, M. (2016) *Tab og sorg*. Kbh: Hans Reitzels Forlag. Kap 1-3, s. 23-106 **[80 s.]**
- Hansen, T. G. B. (2018). Dyreassisteret rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (s. 153-173). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. **[21 s.]**
- Hewson, C. (2014). Grief for pets – Part 1: Overview and some false assumptions. *Veterinary Nursing Journal*, 29(9), 302-305. <https://doi.org/10.1111/vnj.12175> **[4 s.]**
- Hydén, L.C. (1997). Illness narratives. *Sociology of Health and Illness*, 19, 48-69. **[21 s.]**
- Højholdt, C. M., Sondrup, C. W., Larsen, S. G., & Hansen, T. G. B. (2025). “Jeg føler mig ikke alene i det her” – kaninassisteret compassion-fokuseret terapi for mennesker med funktionsnedsættelser. *Psyke & Logos*, 46(1), 182-205. **[24 s.]**
- Jacobsson, L. & Lexell, J. (2013). Life satisfaction 6-15 years after a traumatic brain injury. *J Rehabil Med*; 45: 1010–1015. **[5 s.]**
- Klonoff, P. (2010) *Psychotherapy after Brain Injury principles and techniques*, New York: Guilford Press. kap 7 s. 150-171. **[21 s.]**

- Kreutzer, J.S., Marwitz, J.H., Hsu, N., Williams, K., & Riddick, A. (2007). Marital stability after brain injury: An investigation and analysis. *NeuroRehabilitation*, 22(1), 53–59. [7 s.]
- Momsen, AM.H., Fox, J.C., Nielsen, C.V, Thuesen, J., & Maribo, T. (2022). Rehabilitation Research in Denmark Between 2001 and 2020: A Scoping Review. *Front. Rehabil. Sci.* 3:849216. DOI: 10.3389/fresc.2022.849216. [12 s.]
- Neff, K. (2003, 2003/04/01). Self-compassion: an alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2(2), 85-101. <https://doi.org/10.1080/15298860309032> [18 s.]
- Prilleltensky, I., Scarpa, M. P., Ness, O., & Di Martino, S. (2023). Mattering, wellness, and fairness: Psychosocial goods for the common good. *American Journal of Orthopsychiatry*, 93(3), 198–210. <https://doi.org/10.1037/ort0000668> [13 s.]
- Reeve, J. (2005). *Understanding motivation and emotion* (4 ed.), kapitel 12: Aspects of emotion (s 322-358). Wiley. [37 s.]
- Ruff, R. M. & Serena, C.K. (2014). *Effective psychotherapy for individuals with brain injury*. New York: The Guilford Press, kap 5, s. 54-80, kap 6, s. 81-98, kap10 s. 149-170, Kap 11, s. 171-180. [76 s.]
- Salas, C.E. & Prigatano, G. P. (2018). From meaning to symptom reduction: Contemporary approaches to psychotherapy after traumatic brain injury. *Rec. Child. Neuropsychol* 13(2): 22-29. DOI: 10.5839/rcnp.2018.13.02.04. [8 s.]
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). Guilford Press. (Kapitel 3, 4, 5, s. 44-93) [50 s.]
- Shapiro, S. L., & Carlson, L. E. (2017). *The art and science of mindfulness: integrating mindfulness into psychology and the helping professions* (2nd ed). American Psychological Association. Herfra kap. 2 (s. 21-36) & kap. 6, (s. 81-97.). [32 s.]
- Stroebe, M., & Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, 23(3), 197-224. doi: 10.1080/074811899201046. [28 s.]
- Thøgersen, C. M. S., Glintborg, C., & Hansen, T. G. B. (2023). *BackUp! For voksne med erhvervet hjerneskade*. Aalborg Universitetsforlag. [143 s.]
- Wharton, T., Whitworth, J., Macauley, E., & Malone, M. (2019). Pilot testing a manualized equine-facilitated cognitive processing therapy (EF-CPT) intervention for PTSD in veterans. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 42(3), 268-276. <https://doi.org/10.1037/prj0000359>. [9 s.]

Linjespecifik pensumliste for **KHARE med blok CHAP**

- Andrews, E. E. & Dunn, R.A. (2019). Families and Disabilities. In L. A. Brenner, S. A. Reid-Arendt, T.R. Elliott, R.G. Frank. & B. Caplan, kap 12, s. 189-202. *Handbook of Rehabilitation Psychology*. [13 s.]
- Beck, J. S. (2023). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4, 6-7, 9-10; s. 45-91, 109-156, 185-218). [129 s.]
- Boss, P. (1999). *Ambiguous loss: Learning to Live with Unresolved Grief*. Harvard University Press. Kap 3+4. [32 s.]

- Boss, P., & Yeats, J. R. (2014). Ambiguous loss: a complicated type of grief when loved ones disappear. *Bereavement Care*, 33(2), 63–69.
<https://doi.org/10.1080/02682621.2014.933573> [7 s.]
- Burton, H., Gammage, D., & Hebden, J. (2018). Hoofbeats and heartbeats: equine-assisted therapy and learning with young people with psychosocial issues – theory and practice. *Journal of Social Work Practice*, 32(1), 3-16.
<https://doi.org/10.1080/02650533.2017.1300878> [14 s.]
- Chandler, C. K. (2012). *Animal assisted therapy in counseling (2nd ed.)*. New York: Routledge/Taylor & Francis. (Uddrag: Kapitel 7 = 34 sider, samt fra kapitel 8 siderne 182-204). [I alt 57 s.]
(bogen fås i en nyere udgave, men denne er gratis tilgængelig via AUB, og det valgte uddrag er stadig aktuelt)
- Compitus, K. (2021). *The human-animal bond in clinical social work practice*. Springer.
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-87783-5> [91 s.]
- Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32. <https://doi.org/10.1177/0004867415607984> [12 s.]
- Doka, K. (2008). Disenfranchised grief in historical and cultural perspective. In Stroebe, Hansson, Schut and Strobe, *Handbook of bereavement research and practice—advances in theory and intervention*. (1. ed., s. 223-236). American Psychological Association. University Press. [13 s.]
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4(2), 132-154. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.4.2.132> [23 s.]
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M., & Brumbaugh, C. C. (2011). The experiences in close relationships—Relationship Structures Questionnaire: A method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological Assessment*, 23, 615-625.
<https://doi.org/10.1037/a0022898> [11 s.]
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2007). The Cognitive Emotion Regulation Questionnaire: Psychometric features and prospective relationships with depression and anxiety in adults. *European Journal of Psychological Assessment*, 23(3), 141-149.
<https://doi.org/10.1027/1015-5759.23.3.141> [9 s.]
- Gilbert, P. (2010). An introduction to compassion focused therapy in cognitive behavior therapy. *International Journal of Cognitive Therapy*, 3(2), 97-112.
<https://doi.org/10.1521/ijct.2010.3.2.97> [16 s.]
- Glintborg, C., Thøgersen, C. M. S., & Hansen, T. G. B. (2023). *BackUp! For pårørende til personer med erhvervet hjerneskade*. Aalborg Universitetsforlag. [123 s.]
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348> [15 s.]
- Guldin, M. (2016) *Tab og sorg*. Kbh: Hans Reitzels Forlag. Kap 1-3, s. 23-106. [80 s.]

- Hansen, T. G. B. (2018). Dyreassisteret rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (s. 153-173). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [21 s.]
- Hansen, T. G. B. & Nielsen, L. M. (2018). Sorg efter tab af selskabsdyr. *Psyke & Logos*, 39(1), 127-143. [17 s.]
- Hewson, C. (2014). Grief for pets – Part 1: Overview and some false assumptions. *Veterinary Nursing Journal*, 29(9), 302-305. <https://doi.org/10.1111/vnj.12175> [4 s.]
- Hydén, L.C. (1997). Illness narratives. *Sociology of Health and Illness*, 19, 48-69. [21 s.]
- Højholdt, C. M., Sondrup, C. W., Larsen, S. G., & Hansen, T. G. B. (2025). "Jeg føler mig ikke alene i det her" – kaninassisteret compassion-fokuseret terapi for mennesker med funktionsnedsættelser. *Psyke & Logos*, 46(1), 182-205. [24 s.]
- Klonoff, P. (2010) *Psychotherapy after Brain Injury principles and techniques*, New York: Guilford Press. kap 7 s. 150-171. [21 s.]
- Kreutzer, J.S., Marwitz, J.H., Hsu, N., Williams, K., & Riddick, A. (2007). Marital stability after brain injury: An investigation and analysis. *NeuroRehabilitation*, 22(1), 53–59. [7 s.]
- Miller, T. A. K., Prout, M. F., Rourke, M., Lefkowitz, C., & Boyer, B. (2014). A therapist's guide to treating grief after the loss of a pet: A three-tier model. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 2(1), 38-58. <https://www.apa-hai.org/haib/download-info/treating-grief-after-loss-of-a-pet/> [21 s.]
- Neff, K. (2003, 2003/04/01). Self-compassion: an alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2(2), 85-101. <https://doi.org/10.1080/15298860309032> [18 s.]
- Prilleltensky, I., Scarpa, M. P., Ness, O., & Di Martino, S. (2023). Mattering, wellness, and fairness: Psychosocial goods for the common good. *American Journal of Orthopsychiatry*, 93(3), 198–210. <https://doi.org/10.1037/ort0000668> [13 s.]
- Reeve, J. (2005). Understanding motivation and emotion (4 ed.), kapitel 12: Aspects of emotion (s. 322-358). Wiley. [37 s.]
- Ruff, R. M. & Serena, C.K. (2014). Effective psychotherapy for individuals with brain injury. The Guilford Press, kap 6, s. 81-98, [18 s.]
- Salas, C.E. & Prigatano, G. P. (2018). From meaning to symptom reduction: Contemporary approaches to psychotherapy after traumatic brain injury. *Rec. Child. Neuropsychol* 13(2): 22-29. DOI: 10.5839/rcnp.2018.13.02.04. [8 s.]
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed). Guilford Press. (Kapitel 3, 4, 5, s. 44-93). [50 s.]
- Shapiro, S. L., & Carlson, L. E. (2017). The art and science of mindfulness: integrating mindfulness into psychology and the helping professions (2nd ed). American Psychological Association. Herfra kap. 2 (s. 21-36) & kap. 6, (s. 81-97.). [32 s.]
- Stroebe, M., & Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, 23(3), 197-224. doi: 10.1080/074811899201046 [28 s.]
- Thøgersen, C. M. S., Glintborg, C., & Hansen, T. G. B. (2023). BackUp! For voksne med erhvervet hjerneskade. Aalborg Universitetsforlag. [143 s.]
- Wharton, T., Whitworth, J., Macauley, E., & Malone, M. (2019). Pilot testing a manualized equine-facilitated cognitive processing therapy (EF-CPT) intervention for PTSD in

veterans. Psychiatric Rehabilitation Journal, 42(3), 268-276.

<https://doi.org/10.1037/prj0000359> [9 s.]

Det bliver til i alt 1505 sider (inkl KUR Fælles) for de studerende der vælger ABI-ekstra og 1498 sider for studerende der vælger CHAP-ekstra.